



Bakgrunn for vedtak

Dalekvam transformatorstasjon

Vaksdal kommune i Vestland fylke

Tiltakshaver Statnett SF
Referanse 202102468-46
Dato 09.11.2022
Ansvarlig Lisa Vedeld Hammer
Saksbehandler Tor Carlsen

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Sammendrag

NVE gir tillatelser til å bygge Dalekvam transformatorstasjon

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) gir tillatelser til Statnett SF, BKK Nett AS og Eviny Fornybar AS for å bygge Dalekvam transformatorstasjon i Vaksdal kommune i Vestland fylke. Tillatelsene omfatter også endringer på dagens Dale transformatorstasjon og på kraftledninger som nå går inn til Dale, men som i fremtiden skal gå inn til Dalekvam transformatorstasjon. Det er også gitt tillatelse til at deler av Elvevegen legges om og at det skal gjøres utbedringer av kryssene mellom Elvevegen og henholdsvis Dalevegen, Hestavollen og Sandlivegen. NVE gir også tillatelse til at en kai på Garnes i Bergen kommune utbedres slik at den kan benyttes til transformatortransport.

NVE gir samtidig Statnett ekspropriasjonstillatelse til bruksrett av arealer til anleggene og til lagring, ferdsel og transport samt rett til å etablere riggplasser. NVE forventer at Statnett forsøker å inngå minnelige avtaler med berørte grunneiere og rettighetshavere.

NVE mener at bygging av Dalekvam transformatorstasjon er et viktig og nødvendig tiltak for transmisjonsnettet. Det er planer om økt forbruk og produksjon i bergensregionen, og Dalekvam transformatorstasjon vil være en viktig stasjon i denne regionen. Dagens Dale transformatorstasjon har gammelt anlegg hvor tilstanden til flere viktige komponenter er dårlig. Dette vil si at det er stor sannsynlighet for feil og svekket forsyningssikkerhet. En etablering av Dalekvam transformatorstasjon vil øke forsyningssikkerheten og kapasiteten i nettet.

Dalekvam transformatorstasjon vil ha negative virkninger for naboer. Virkningene er primært knyttet til støy og virkninger av trafikk i anleggsperioden. NVE mener at det er mulig å redusere de negative virkningene gjennom god detaljplanlegging og gjennomføring av avbøtende tiltak. Det vil bli gjennomført tiltak for å ivareta Daleelva med sidebekker slik at kantvegetasjon og gyteområder for laks og sjørørret blir ivaretatt. Det vil også bli gjennomført tiltak for å sikre fiske og friluftsliv langs elva.

Vaksdal kommune har innsigelse til planene blant annet på grunn av negative virkninger for beboere i området. NVE har fattet et vedtak som ivaretar noen av kravene kommunen har fremmet i sin innsigelse, men ikke alle. NVE har blant annet ikke satt krav om at det skal bygges fortau langs Elvevegen fra Hestavollen til Sandlivegen, siden NVE mener dette kravet ikke kan knyttes til noe behov i forbindelse med bygging av Dalekvam transformatorstasjon. Vaksdal kommune har mulighet til å trekke innsigelsen innen tre uker fra i dag. Dersom kommunens innsigelse blir stående, vil saken sendes videre til Olje- og energidepartementet for endelig avgjørelse.

Innhold

SAMMENDRAG	1
INNHold	2
1 SØKNADEN	3
1.1 OMSØKTE TILTAK	3
1.1.1 Søknad fra Statnett SF	3
1.1.2 Søknad fra BKK Nett AS.....	4
1.1.3 Søknad fra Eviny Fornybar AS	4
2 NVES BEHANDLING AV SØKNADENE	6
2.1 HØRING AV KONSESJONSSØKNAD OG SØKNAD OM EKSPROPRIASJON	6
2.1.1 Høring av tilleggssøknad.....	6
2.1.2 Høring av kai på Garnes.....	6
2.2 INNKOMNE MERKNADER	6
2.2.1 Innsigelse	6
2.2.2 Uttalelser	12
3 NVES VURDERING AV SØKNADEN ETTER ENERGILOVEN.....	17
3.1 SAMFUNNETS BEHOV FOR SIKKER STRØMFORSYNING	17
3.1.1 Forsyningsikkerhet.....	17
3.2 BEHOVSVURDERING OG SYSTEMLØSNING	17
3.3 VIRKNINGER FOR NABOER, BEBYGGELSE OG INFRASTRUKTUR	20
3.3.1 Støy	21
3.3.2 Veier.....	23
3.3.3 Anleggstrafikk.....	25
3.3.4 Anleggsområder.....	25
3.3.5 Kai	26
3.4 NATURFARE	27
3.5 VIRKNINGER FOR JORDBRUK	27
3.6 VIRKNINGER FOR FISKE OG FRILUFTSLIV	28
3.7 VIRKNINGER FOR KULTURMINNER	29
3.8 VIRKNINGER FOR NATURMANGFOLD.....	29
4 NVES OPPSUMMERING OG TILLATELSER ETTER ENERGILOVEN.....	30
4.1 NVES AVVEINING AV FORDELER OG ULEMPER	30
4.2 ANLEGGETS UTFORMING OG AVBØTENDE TILTAK.....	30
4.2.1 Miljø- transport- og anleggsplan	30
4.2.2 Dyrkbar jord	31
5 NVES VURDERING AV SØKNADER OM EKSPROPRIASJON OG FORHÅNDSTILTREDELSE.....	32
5.1 HJEMMEL	32
5.2 OMFANG AV EKSPROPRIASJON	32
5.3 INTERESSEAVVEINING	32
5.4 NVES SAMTYKKE TIL EKSPROPRIASJON	33
5.5 FORHÅNDSTILTREDELSE	33

1 Søknaden

1.1 Omsøkte tiltak

Statnett SF søker om endring av dagens Dale transformatorstasjon og bygging av ny Dalekvam transformatorstasjon på vegne av dem selv, Eviny Fornybar AS og BKK Nett AS. Dagens Dale stasjon har komponenter tilhørende de tre selskapene, og har funksjoner for både sentralnettet, regionalnettet og for innmating av kraftproduksjon. Dale stasjon består av transformatorer og koblingsanlegg på østsiden av Daleelva og et koblingsanlegg for Statnett på vestsiden av Daleelva. Det søkes nå om å samle Statnett sine anlegg i en ny Dalekvam transformatorstasjon som vil ligge nær der dagens koblingsanlegg står. Dalekvam stasjon vil forberedes for en mulig spenningsoppgradering til 420 kV i fremtiden.

1.1.1 Søknad fra Statnett SF

Bygge og drive Dalekvam transformatorstasjon:

- Et 28 500 m² inngjerdet stasjonsområde med:
 - tre transformatorer med øvre spenningsnivå 420 kV og samlet ytelse på 250 MVA
 - en frittstående reservetransformator med øvre spenningsnivå 420 kV
 - transformatorsjaker med samlet grunnflate 14 x 35 m og høyde 11 m.
 - tre bryterfelt og doble samleskinner med øvre spenningsnivå 420 kV
 - et kontrollhus med grunnflate omtrent 430 m² og høyde 6,5 m
 - et lager med grunnflate omtrent 125 m² og høyde 6,5 m

Endringer på ledningsstrekninger:

- Ny endemast for 300 kV Evanger–Dale 2 (Evanger–Dalekvam etter ombygging)
- Ny endemast for 300 kV Arna–Dale 2 (Arna–Dalekvam etter ombygging)

Øvrige permanente anlegg og tiltak:

- Omlegging av Elvevegen i Vaksdal kommune
- Etablering av fortau langs deler av Elvevegen
- Flomtiltak på/ved Elvevegen
- Justering av vegkryss Elvevegen/Hestavollen i forbindelse med flomtiltaket
- Justering av veikrysset Sandlivegen og Elvevegen i Vaksdal kommune
- Avkjørsler fra Elvevegen og fra krysset Elvevegen/Dalevegen
- Etablering av offentlig parkeringsplass ved Elvevegen/Dalevegen og parkeringsplasser utenfor hovedport
- En kai på Garnes i Bergen kommune

Riving av

- dagens transformator inne på Dale transformatorstasjon
- dagens koblingsanlegg inkludert innstrekkestativ
- endemast for Arna–Dale 2 ved tomten for Dalekvam transformatorstasjon

- dagens kontrollhus inne på tomten for Dalekvam transformatorstasjon
- dagens anleggsgjerde på tomten for Dalekvam transformatorstasjon

Statnett søker om omklassifisering av 300 kV-ledningen fra BKK Nett sin Dale transformatorstasjon til nye Dalekvam transformatorstasjon fra å være transmisjonsnett til å være regionalnett. Det vil si at det søkes om at konsesjonen for denne ledningen overføres til BKK Nett AS og at ledningen skal driftes på 132 kV.

1.1.2 Søknad fra BKK Nett AS

Bygge og drive:

- Ny endemast for 132 kV ledning fra Dale transformatorstasjon til nye Dalekvam transformatorstasjon

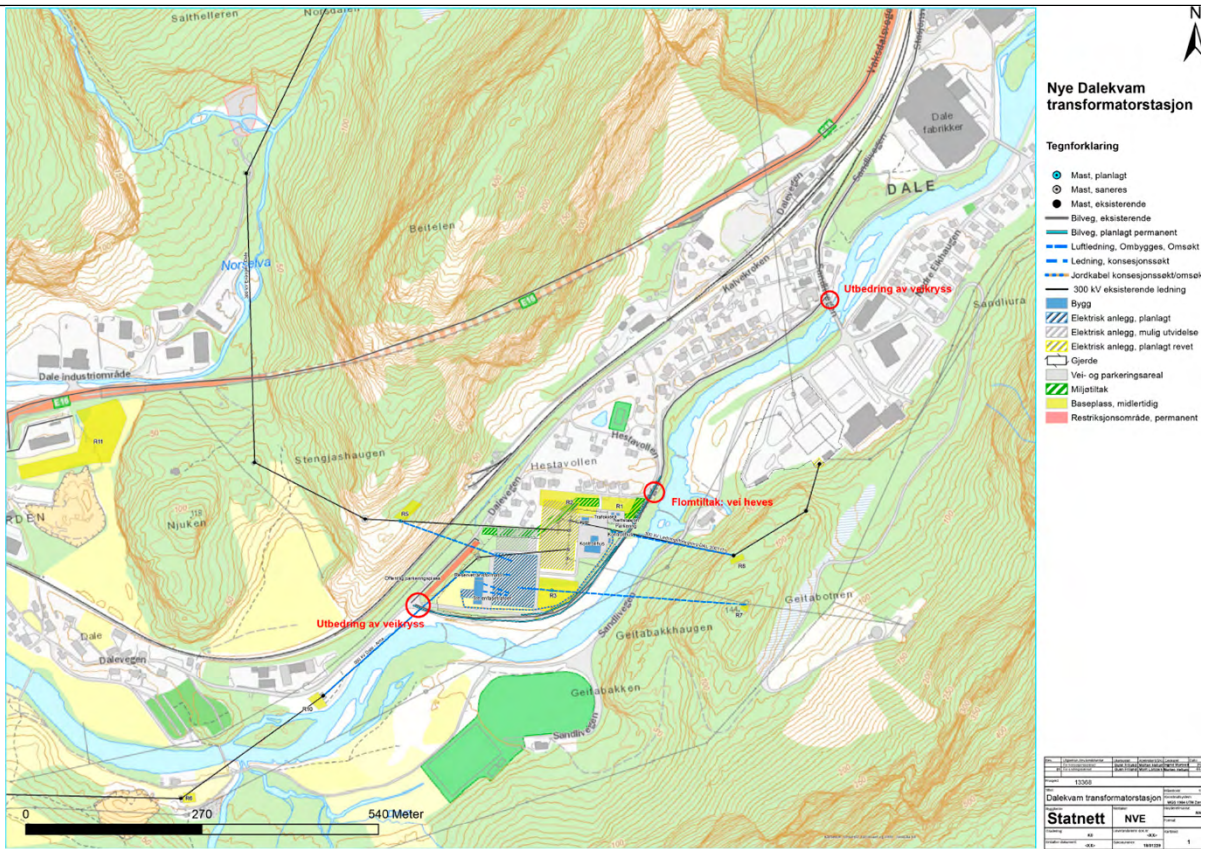
Fortsatt drive:

- 132 kV ledning fra Dale transformatorstasjon til nye Dalekvam transformatorstasjon
- bryterfelt med øvre spenningsnivå 132 kV i Dale transformatorstasjon

1.1.3 Søknad fra Eviny Fornybar AS

Bygge og drive:

- Ett 2-bryter 420 kV felt inkludert innstrekkestativ i nytt 420 kV koblingsanlegg inne på området for Dalekvam transformatorstasjon
- 300 (420) kV ledning fra Dale kraftverk til nye Dalekvam transformatorstasjon.
- Ny endemast inne på nye Dalekvam transformatorstasjon for ledningen fra 300 kV Dale kraftverk til nye Dalekvam transformatorstasjon
- Kontrollhus med grunnflate omtrent 16,5 m² og høyde omtrent 2,9 m.



Figur 1: Oversiktskart for tiltaket. Kilde: Statnetts søknad.



Figur 2: Regionalt kart som viser tiltakenes plassering. Kilde: Statnetts søknad.

2 NVEs behandling av søknadene

NVE behandler konsesjonssøknadene etter energiloven og søknad om ekspropriasjonstillatelse etter ekspropriasjonsloven. Konsesjonssøknaden behandles også etter plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredninger, og NVE er ansvarlig myndighet for behandling av energianlegg etter denne forskriften. Tiltaket skal også avklares etter andre sektorlover.

2.1 Høring av konsesjonssøknad og søknad om ekspropriasjon

Konsesjonssøknaden med konsekvensutredning, og søknad om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse ble sendt på høring 1. oktober 2021. Fristen for å komme med høringsuttalelse til søknaden ble satt til 14. november 2021. Vaksdal kommune ble bedt om å legge søknaden ut til offentlig ettersyn. Den offentlige høringen av søknaden ble kunngjort i Bergens Tidende, Vaksdalsposten og Norsk lysingsblad.

NVE arrangerte informasjonsmøte med Vaksdal kommune 27. oktober 2021. NVE arrangerte offentlig møte i forbindelse med høringen av søknaden med konsekvensutredning den 27. oktober 2021.

Samme dag som NVE avholdt kommune- og folkemøter, gjennomførte NVE også befaringsav området for transformatorstasjonen der også Vaksdal kommune var representert.

2.1.1 Høring av tilleggssøknad

På bakgrunn av innkomne merknader til søknaden, sendte Statnett inn en endringssøknad den 9. april 2022. NVE sendte endringssøknaden på høring til Vaksdal kommune med frist 16. juni 2022.

2.1.2 Høring av kai på Garnes

NVE sendte epost til Bergen kommune den 9. juni 2022 med spørsmål om kommunen ville uttale seg spesifikt til kai på Garnes. Fristen for uttalelse ble satt til 8. august.

2.2 Innkomne merknader

NVE mottok totalt 12 høringsuttalelser til søknadene. Uttalelsene er sammenfattet i vedlegg B. Statnett kommenterte uttalelsene i brev av 11. mars 2022. Vaksdal kommune sendte uttalelse til endringssøknaden. Statnett kommenterte denne uttalelsen i brev av 1. juli 2022.

2.2.1 Innsigelse

Vaksdal kommune har innsigelse til planene og mener tiltaket medfører vesentlige ulemper for innbyggere, natur- og kulturmiljøet og for fremkommelighet for kommunens driftskjøretøy. Statnett sendte i etterkant en endringssøknad for å imøtekomme deler av kommunens krav. NVE sendte endringssøknaden på høring til Vaksdal kommune og inviterte til innsigelsesmøte. Innsigelsesmøtet ble holdt 1. juni 2022. Både Vaksdal kommune og Statnett deltok på møtet. Vaksdal kommune svarte på endringssøknaden

med vedtak i kommunestyret 14. juni 2022. Kommunen opprettholdt sin innsigelse. Statnett kommenterte kommunens vedtak i brev den 1. juli 2022. Her gjengis vedtaket i Vaksdal kommune sammen med Statnett sine kommentarer for hvert punkt:

«Tiltaket det er søkt konsesjon til er av vesentleg betydning for innbyggjarar, for natur- og kulturmiljøet og for kommunen si eiga verksemd. Vaksdal kommune har reist motsegn til konsesjonssøknaden. NVE har sendt ein endringssøknad på høyring. Endringssøknaden innfrir i liten grad Vaksdal kommune sine krav, og kommunen ber difor om at tiltaket ikkje blir gjennomført og at konsesjonssøknaden blir avslått.

Dersom søknaden ikkje blir avslått krev kommunen at følgjande tiltak blir lagt til grunn og sett som vilkår i konsesjonen:

Vilkår knytt til ivaretaking av innbyggjarane :

- Det vert sett vilkår om at utbyggjar utarbeider grundigare støyberekningar som tar tilstrekkeleg omsyn til topografi og andre stadlege forhold, og legg fram planer for støyskjermande tiltak for eigedomar som følgje av berekningane.*

Kommentar: Statnett viser til støyutredning (vedlegg i konsesjonssøknaden). Beregningene tar hensyn til topografi. Det er også planlagt flere støyreduserende tiltak, ref. revidert støyberegning (vedlagt) og våre kommentarer til høringsinnspill 11.3.22. Beregnet støynivå i driftsfasen med støyreduserende tiltak er nå godt under grenseverdier. Dette ble presentert kommunen første gang i et halvdagsmøte om støy 3.1.22. Rapporten er også oversendt i e-post 22.12.21. Vi kan bistå med mer utredning, men er usikre på hva Vaksdal kommune konkret mener mangler. Dersom NVE setter vilkår i denne forbindelse, ber vi derfor om at det spesifiseres hvilke nye spørsmål som må belyses.

- Det vert sett som vilkår støymålingar ved oppstart og elles når kommunen måtte krevje det etter klager frå innbyggjarar. Målingane skal utførast til ulike årstider, ved fleire bustader og ved tur/rekreasjonsområdet. Ved oppauke til 420 kV eller andre større endringar skal det gjennomførast nye målingar. Samla støy frå området skal leggest til grunn ved målingar.*

Kommentar: Dersom det kommer innspill om at det er støyproblemer vil Statnett utføre målingar etter anerkjente retningslinjer og metoder. Døgkontinuerlige målingar forutsetter tillatelse fra grunneier / huseier til å sette opp måleapparat. Statnett mener at våre støyberegninger viser hvilke områder som er mest utsatte, og at det i første omgang er naturlig å legge eventuelle støymålingar til disse områdene.

- Det vert sett vilkår om at utbyggjar forpliktar seg til innløyising av Dalevegen 16 som vert hardast råka av utbygginga.*

Kommentar: Ny permanent situasjon medfører ikke behov for at Statnett kjøper eller innløser Dalevegen 16. Som del av planlegging av

anleggsgjennomføringen og arbeid med Miljø-, transport- og anleggsplanen vurderer imidlertid Statnett om vi ønsker minnelig avtale om kjøp av Dalevegen 16. Vi ønsker ikke å innløse eiendommen, og har dermed ikke søkt om rett til å innløse eiendommen. En evt. overtagelse av eiendommen vil derfor måtte skje i minnelighet, forutsatt at Statnett trenger arealet i byggeperioden. Statnett ønsker at prosesser vi er i gang med, kan fortsette uten eget vilkår om bruk av tvangsmidler.

- *Det vert sett vilkår om støyberekningar for anleggsfasen og utført målingar i anleggsfasen.*

Kommentar: Statnett kan utrede støybelastning for beboere i anleggsfasen. Dette har vært diskutert i dialog med Vaksdal kommune tidligere. Statnett viser til konsesjonssøknaden hvor vi har foreslått støymålinger i anleggsperioden: "Statnett vil foreta kontinuerlige støymålinger ved mest utsatte hus, om husstanden tillater det. Dette for å sikre at vi kan sette inn tiltak dersom støynivåene kommer over grenseverdiene for anleggsdrift i T-1442. Statnett har erfaringer med dette fra tidligere prosjekter". Vi må ta forbehold om at huseier tillater at vi setter opp støymåler, da vi ikke kan påtvinge huseier dette.

- *Det vert stilt vilkår om at utbyggjar før konsesjonsbehandling legg fram detaljerte planar for kommunen som konkret viser kvar rigg, lagringsplassar og andre installasjonar vert plassert. Riggområda som er merka i søknaden ligg tett inntil bustadane og vil ha stor betydning for bebuarane i området. Konsekvensane av samla belastning frå rigg, transport og anleggstøy for bebuarane i dette området må kartleggast. Kommunen kan ikkje akseptere at situasjonen for bebuarane vert kraftig forringa i ein lang anleggsfase.*

Kommentar: Vi viser til at alle midlertidige anleggsplasser normalt er klare først i MTA-planen. I konsesjonssøknaden for Dalekvam er imidlertid alle sannsynlige anleggsplasser vist, og har dermed vært gjenstand for høring. Søknaden angir også i tabell hva de ulike områdene sannsynligvis blir benyttet til. Etter høring har vi også justert anleggsplassene for å etterkomme ønsker fra naboer. Det gjelder konkret hvor kontorriggen plasseres, og vil bli synliggjort i MTA-planen. I en entrepris er det imidlertid viktig at entreprenøren får spillerom til å bruke arealene mest mulig effektivt. Dette vil gjøre at anleggsperioden blir kortest mulig. Støygrenser, støvgrenser m.v. vil være lik uansett hva arealene benyttes til. Statnett ber derfor om at det ikke settes vilkår som gjør at vi må detaljplanlegge dette uten entreprenør.

Vilkår knytt til kommunal veg:

- *Det vert sett vilkår om permanente tiltak på strekninga frå krysset Sandlivegen – Elvavegen til og med parkeringsplass ved Dalevegen. Dette inkluderer*

samanhengande fortau i Elvavegen og godkjente kryss, avkøyrslar, siktsoner med meir. Kommunen som vegstyresmakt skal godkjenne planane.

Kommentar: Statnett viser til omfattende dialog med Vaksdal kommune om dette, samt vår endringsøknad som beskriver ønsket løsnig; å bygge permanent gangvei i det området hvor vi må legge om Elvevegen; fra krysset Dalevegen/Elvevegen til krysset Hestavollen / Elvevegen. I tillegg prosjekteres alt etter SVVs relevante vegnormaler, slik at siktlinjer etc. vil bli tatt hensyn til i hht. dette.

Vi mener det er galt å pålegge Statnett å bygge permanent gangvei i områder hvor vi ikke endrer arealer eller påvirker myke trafikanter i driftsfasen, så lenge de kan ivaretas i anleggsfasen med gode, midlertidige tiltak. Dette gjelder konkret fra krysset Hestavollen / Elvavegen til krysset Sandlivegen / Elvavegen. I dette området vil Statnett benytte det offentlige vegnettet til massetransport i noen måneder og ellers transport av utstyr og personell i hele anleggsperioden. Statnett har lang erfaring med å sikre myke trafikanter midlertidig i en anleggsperiode. Vi ber derfor NVE om å ikke sette vilkår om dette. Dersom det settes vilkår om dette, ber vi NVE om en vurdering av presedensvirkningen av et vilkår om permanent gangvei i områder som ikke endres permanent av Statnett.

Statnett har i forkant av kommunens behandling av endringsøknaden, sendt over flere detaljerte, målsatte tegninger og tverrsnitt som viser Elvevegen, plassering av fortau langs Elvevegen til Hestavollen, samt tegning over krysset Dalevegen- Elvevegen. Krysset Sandlivegen – Elvevegen er allerede vist i konsesjonssøknaden. Tegningene ble sendt over som etterspurt i meklingsmøtet med NVE og Vaksdal kommune.

Vanligvis sendes søknad etter vegloven til kommunen for behandling etter et konsesjonsvedtak, når man vet hvilken løsnig som får konsesjon. Statnett har fulgt denne praksisen også i denne saken. Vi erkjenner imidlertid at vi kunne ha sendt søknad etter vegloven parallelt med konsesjonssøknaden i dette tilfellet, siden vi ikke har andre valg enn løsningen som er konsesjonssøkt. Statnett legger til grunn at NVE iht. vanlig praksis setter vilkår om at tillatelser etter andre lovverk, også vegloven, skal være på plass før arbeidet starter.

- *Det vert sett vilkår om god skjerming for mjuke trafikantar i anleggsfasen. Det må utarbeidast eigen trafikkplan for anleggsfasen, kommunen som vegstyresmakt skal godkjenne planane.*

Kommentar: Statnett utarbeider alltid trafiksikringsplan for myke trafikanter i anleggsfasen i prosjekter med er behov for det, som i dette tilfellet. Denne utvikles basert på risikovurdering, og beskrives i MTA-planen.

Til orientering blir risikovurderingen ferdigstilt nå før sommeren. En trafiksikringsplan vil deretter normalt utvikles i samarbeid med kommunen. I dette tilfelle har trafiksikringstiltak vært diskutert med Vaksdal kommune, men det er ikke oppnådd enighet ettersom det er ulik mening om omfanget av permanente tiltak, ref. pkt. 6.

- *Det vert sett vilkår om at utbyggar sikrar fri ferdsel og tilkomst til alle eigedomar i heile anleggsperioden. Kravet gjeld både privatbilar og større køyretøy som ambulanse, brannbilar, brøyteutstyr, gravemaskiner, varetransport og liknande.*

Kommentar: Vi viser til konsesjonssøknaden, hvor vi har beskrevet at Statnett vil prioritere å ha Elvevegen åpen for trafikk, og det vil bli etablert varslingsrutiner som benyttes ved eventuell stenging i korte perioder. Vi har beskrevet at vi vil prioritere løsninger som gir gående sikker passasje også om Elvevegen eventuelt må stenges i korte perioder for kjøretøy. Det finnes løsninger som gjør at utrykningskjøretøy også kommer fram ved korte stengninger.

Vilkår knytt til næringsområdet på Dalegarden:

- *Det vert sett som vilkår om at R11 utgår. Behovet for slikt areal er avgrensa til 4 enkeltdagar i 2024 og ca. 14 dagar i 2025. Å pålegge kommunen å halde av attraktivt næringsareal til slik sporadisk bruk kan potensielt medføre bortfall av vesentlege inntekter og tap av næringsetableringar. Kommunen ser bandlegging av R11 som uforholdsmessig og urimeleg. Utbygger kan be om oreigning av bruksrett til arealet, noko kommunen og vil motsette seg.*

Kommentar: Statnett har kommet Vaksdal kommune i møte ved at arealet ikke lenger omsøkes som massedeponi. Videre har Statnett søkt å begrense bruken av område R11; vi har oppfattet at det ikke var ønskelig å beslaglegge arealet lenger enn nødvendig. Vi registrerer at det vurderes som urimelig å beslaglegge areal for så kortvarig bruk.

Vi har også lenge søkt etter andre arealer for helikopter og mastemontering, inkludert områder langt unna Dale sentrum. Etter samtaler om sikkerhet og avstander med bl.a. helikopterpilot, står vi dessverre fortsatt tilbake med dette arealet som eneste mulighet, alternativt et annet næringsareal kommunen disponerer like i nærheten. Vi har også bedt om innspill til andre areal kommunen mener kan være mulig å benytte. Dessverre har vi så langt ikke komment til enighet med Vaksdal kommune. Slik Statnett ser det, er det derfor ikke mulig å finne annet areal med mindre kommunen åpner for å bruke noe av kommunens areal like i nærheten, eller kjenner til andre egnede arealer. Vi ber derfor om at et evt. vedtak inkluderer tillatelse til bruk av R11, men at det åpnes for at vi kan bruke annet areal dersom vi kommer til enighet med Vaksdal kommune.

Vilkår knytt til natur, kultur og miljø

- Det vert sett som vilkår at Daleelva som laksevassdrag ikkje vert forringa, indirekte eller direkte, av utbygginga. Det vert stilt krav om konsekvensutgreiing som dokumenterer at dette ikkje vil skje.

Kommentar: Statnett viser til vår konsesjonssøknad, hvor vi har satt som premis at vi ikke skal berøre elva annet enn med avløp av ikke-forurenset vann. Daleelva er omtalt i flere kapitler (6.4., 6.11), og tiltaket er der konsekvensvurdert både for friluftlivsverdi og verdi for naturmangfold. Statnett mener NVE kan stille vilkår om at det ikke skal forekomme utslipp ut over normale fra anleggs- og driftsperioden og at dette avklares med forurensningsmyndigheten (Statsforvalteren i Vestland). Dersom NVE mener det er behov for ytterligere konsekvensvurdering ber vi om en konkretisering av hva som skal utredes.

- Det vert sett som vilkår at området langs Daleelva framleis kan nyttast som rekreasjons- og turområde. Herunder at dagens gangveg ved Elvavegen vert erstatta med fortau langs vegen og at benkar og anna langs elva er tilgjengelege.

Kommentar: Vi viser til vår kommentar om fortau under punkt 6. I tillegg vil vi understreke det som tidligere er skrevet om at vi skal sikre myke trafikanter, herunder turgåere, og lager permanent fortau fra krysset Dalevegen / Elvevegen til krysset Hestavollen / Elvevegen. Vi kommer ikke til å berøre benkene som i dag står nede ved elva. To gapahuker må flyttes. Dette er allerede planlagt i samarbeid med Dale JF, og er beskrevet både i konsesjonssøknad og Statnetts kommentarer til høringsinnspill på konsesjonssøknaden.

- Det vert sett som vilkår at tiltaket og flaumsikringa ikkje medfører negative konsekvensar oppstrøms eller nedstrøms anlegget.

Kommentar: Statnett har ingen kommentar og mener det kan settes et slikt vilkår. Vi viser til vår tidligere oversendte flomvurdering, e-post 18.5.22, som vi mener beskriver dette.

- Det vert sett som vilkår at viktige natur og kulturverdiar, herunder handtering av matjord vert ivarettatt i samsvar med lovmessige krav.»

Kommentar: Statnett har hittil forpaktet bort eiendommen hvor vi nå bygger anlegget. Arealet har blitt slått, men jorda er svært skrinn. Vaksdal kommune gjorde en enkel vurdering på en felles befarig, som støttet opp under våre egne målinger. Det viser at det er ca. 20 cm jordlag i dette området. Jordlaget brytes flere steder av steiner som stikker opp. Dette er trolig sprengstein, etter at arealet i sin tid ble fylt ut.

Statnett ønsker å unngå tap av jordbruksareal. Vi vurderte derfor muligheten for å legge massene over på området vi river koblingsanlegget, og lage det som erstatningsareal. Kommunen var imidlertid enig i at det var lite heldig å

ha et landbruksområde så tett opptil boligområdene (gjødsling, støy m.v.). Vi har deretter etterspurt om kommunen kjenner til områder som kan ha behov for ekstra jord, uten at dette har ført fram. Nå ønsker vi å lage kløvereng på arealet, som vil sikre at det fortsatt er mulig å bruke det til jordbruksland om det blir behov for dyrkningsjord i akutte tilfeller. Vi mener derfor at vår løsning sørger for at mye av jordbruksjorda ivaretas, selv om den ikke høstes som jordbruksareal nå. I tillegg vil vår løsning være et bidrag til å sikre andre viktige naturverdier (pollinerende insekter). Vi mener derfor at ønsket om å sikre natur- og kulturverdier er ivaretatt så langt det er mulig å få det til. Dersom NVE setter vilkår som kommunen etterspør, ber vi om at det konkretiseres.

2.2.2 Uttalelser

Statsforvalteren i Vestland sier at tiltaket ikke må føre til fjerning av kantvegetasjon eller avrenning til vassdraget. De sier videre at det må tas hensyn til lakseførende strekning i Daleelva og friluftsjnteresser i videre planlegging som del av MTA-planen.

Statnetts kommentarer: Vi viser til vår uttalelse til innspill fra Dale jeger og Fiskeforening, samt Fagrådet for Daleelva, vedrørende kantsone, hensyn til laksefiskere og utslipp til vassdraget. Statnett bekrefter at vi vil forholde oss til TEK-17s krav ift. avfallshåndtering/-plan og miljøsaneringsplan, samt annet gjeldende regelverk for vår bygging av Dalekvam transformatorstasjon. Lokale friluftsjnteresser vil bli ivaretatt både i anleggs- og driftsperioden, gjennom sikker trafikkavvikling og permanente tiltak for gående på deler av strekningen (se vedlegg).

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard uttaler at de er myndighet etter mineralloven og har kommentarer til masseuttak og deponier i forbindelse med søknaden.

Statnetts kommentarer: Statnett tar DMFs kommentarer til etterretning, men viser til avsnittet om endring av søknaden, hvor vi ikke lenger ønsker å søke om masseuttak i Geitabotn, samt heller ikke ønsker å benytte M1 til massedeponi.

Statens vegvesen oppfordrer til at det blir gjort en risikovurdering og tiltak for å unngå ulykker knyttet til anleggstrafikken. De viser også til at riggområdet som skal brukes til mastemontering og som helikopterlandingsplass ligger nær E16 og at tiltaket ikke må føre til fare eller være til hinder for trafikken.

Statnetts kommentar: Sikker gjennomføring av anleggstrafikk og da særlig massetransport, har høyt fokus i prosjektet. Det gjennomføres en egen risikovurdering for anleggstrafikk, med bistand fra Multiconsult, og dette er derfor også en del av vårt risikoregister, som oppdateres med jevne mellomrom. Risikoanalysen vil angi konkrete tiltak for å redusere risiko, som vil inngå i miljø-, transport-, og anleggsplan (MTA-plan) etter ev. konsesjon er gitt. Flere mulige tiltak er presentert for Vaksdal kommune i egne møter. Anleggsområde M1 er omsøkt som reserve masselager og område for mastemontering- og helikopterplass i vår søknad.

Det er nå avklart at området ikke vil bli benyttet som masselager. Vi bekrefter at vi ikke vil komme i konflikt med restriksjonsområdet mot E16, dersom området skal benyttes. Helikoptertrafikk skal ikke komme i konflikt med trafikkavvikling på E16. Eventuell arealbruk på dette området, vil være midlertidig.

Bane NOR kommenterer at en av ledningsstrekningene som skal justeres krysser jernbanen, og at det må søkes om egen tillatelse etter jernbaneloven.

Statnetts kommentar: Vi tar Bane Nors uttalelse til etterretning. Vi bemerker også at vi nå har planlagt en parkeringsplass som avbøtende tiltak, innenfor 30-meterssonen. Dette er etter innspill fra Vaksdal kommune og DJF, og plassering vises i vedlegg. Denne vil bli omsøkt til Bane Nor, sammen med andre tiltak som utløser søknad. Det er etablert samarbeid med Bane Nor for å planlegge endringen av ledningskryssingen, og det avtalt at Bane Nor og Statnett skal samarbeide videre for å finne beste løsning for endringene som foreslås.

Fagrådet for Daleelva og Dale jakt og fiskarlag (DJF) påpeker forhold som er viktig for laks og sjørret. Blant annet kantvegetasjon, fare for forurenset avrenning, vandringshindre i Andedamsbekken, gapahuker langs elva, parkeringsplasser og mulige negative virkninger av flomtiltak.

Statnetts kommentar: Tirsdag 11.1.22, ble det avholdt møte med DJF, hvor disse høringsuttalelsene ble diskutert. Det kom gode, konkrete forslag om flytting av gapahuk og parkering i dette møtet. Dette er løsninger vi vil planlegge videre med Fagrådet og DJF, samt Vaksdal kommune. Løsninger for både flytting av gapahuk og parkeringsløsning vil presenteres i en MTA-plan.

Prosjektet berører ikke kantsonen (her definert som elveskråningen fra veiskulder til elvekant). Vi tilstreber derfor å ikke røre vegetasjon i dette området. Dersom det likevel vil bli busker/trær som ødelegges, vil dette bli reetablert i samråd med DJF/Fagrådet og Vaksdal kommune.

DJF opplyste i møte 11.1.22 at parkering skjer i dag langs veien (veiskulder). Statnett har diskutert konkrete løsninger for å erstatte denne parkeringsmuligheten med både DJF og Vaksdal kommune. Vaksdal kommunes og Statnetts forslag til p-plass i krysset Elvevegen – Dalevegen, ble bifalt av DJF. Løsningen kan ettersendes før vedtak fattes, om ønskelig. Statnett presenterte planene om autovern langs Elvevegen for DJF, som ikke hadde noen motforestillinger mot dette i møte 11.1.22. Statnett ønsker som nevnt også å etablere fortau langs Elvevegen fra Dalevegen til Hestavollen som del av omleggingen av Elvevegen. Statnett antar derfor at tilkomsten til elvesonene ikke endres vesentlig for fiskere, og vi antar at behovet for fiskesti dermed faller bort.

Vedrørende ønske om trær mellom veien og stasjonsgjerde, vil vi opplyse om at det er svært trangt i området. Vi ser det som umulig å etterkomme både dette ønsket og behovet for fortau, og det vil også kunne bli utfordrende for veiens siktlinje. Utenfor gjerdet kan det heller ikke være trær nærmere enn 3 meter. Vi jobber imidlertid med

andre måter å bedre uttrykket av stasjonen på nærmiljøet; grøntarealer der gammelt koblingsanlegg er, samt fasadetiltak på sjaktveggene.

Andedambekken ligger i dag inne som restriksjonsområde, noe som blir videreført i MTA-planen. Det skal vurderes om det er nødvendig med fysisk sperre for å sikre at ikke vegetasjon rundt bekken berøres, og vi skal unngå avrenning til denne bekken. Avrenning skal samles opp i sedimentasjonsbasseng i anleggsperioden, før det slippes ut som rent i Daleelva. I driftsperioden, vil overløpsvann bli filtrert i grunnen før det går ut i elva. Dette vil forhindre at slam kommer i Daleelva både i anleggs- og driftsperioden.

Ønske om endring av terskel i elva gjennom vilkårsrevisjon og konsekvenser for vårt prosjekt, må håndteres av NVE. Statnetts behov for flomsikring mot 1000-årsflom anses derfor som uforandret.

Fortidsminneforeningen mener det er en fordel at det nye anlegget legges lenger mot sør. De ønsker at det legges vekt på å gjøre anlegget minst mulig dominerende i terrenget, gjennom bevisst bruk av eksisterende og ny vegetasjon, og god landskapsmessig bearbeiding av rivingstomten for nåværende anlegg.

Statnetts kommentar: Vi bekrefter at vi jobber med konkrete tiltak for å gjøre at anlegget glir best mulig inn i lokalmiljøet. Det planlegges med fasadetiltak på sjaktveggene, planting av trær og busker, samt etablering av blomstereng/kløvereng på arealene der koblingsanlegget rives.

Svein Erdal og **Tove Bruvik Erdal** mener konsekvensene av de nye anleggene er så store at Statnett bør gå til innløsning av deres eiendom gnr./bnr. 22/577.

Statnetts kommentar: Vi vil korrigere oppfatningen av at anlegget skal heves 2 meter i forhold til dagens terreng. Terrengheving vil kun skje på området for kontrollhus. Her er det skrått terreng, med maksimal høydeforskjell på to meter. Det er denne høydeforskjellen som må utlignes med terrengheving. Bryterfeltene og transformatorsjaktene vil stå på tilnærmet samme høydekote som dagens terrengnivå. Utsikten til gnr./bnr. 22/577 vil bli endret. Vi ønsker å etablere beplanting/plante trær i en- to rekker ca. 3 m utenfor stasjonsgjerdet, for å bidra til å bedre situasjonen noe. Det er lite sannsynlig at solforholdene blir endret, men det kan foreløpig ikke utelukkes. Statnett er i ferd med å utrede dette via Multiconsult, men har foreløpig ikke mottatt rapporten. Denne vil ettersendes til NVE når den er mottatt. Vi har som varslet i folkemøtet og i egne møter med Vaksdal kommune, prosjektert videre for å få ned støy fra anlegget. Resultatene viser at ved å endre transformator type og sette inn støytiltak, er verdiene nå vesentlig bedre for driftsperioden (42 dBA). Dette gir oss nå god margin mot støygrensene. Støy fra anleggsarbeidet vil kunne bli en belastning for nærmeste naboer, og vi ser på hvordan dette kan løses. f.eks. har vi benyttet både hoteller og leiligheter som midlertidig innkvartering. Her vil vi først og fremst ha direkte dialog med berørte basert på oppdatert faktagrunnlag vedr. bl.a. støy, nærhet til anlegget, og

anleggsperiode for å finne en løsning. Eventuelle tiltak som ikke er av privatrettslig karakter, vil bli beskrevet i MTA-planen. Det fremheves at det bygges på beiteland. Denne eiendommen eies av Statnett i dag, og vi har i dialog med kommunen forsøkt å se om det er mulig å kompensere for tapt jordbruksareal. Det har dessverre vist seg vanskelig å finne løsning på dette. Vi ønsker videre å understreke at ingen bebyggelse kommer over utredningsgrensen for magnetfelt på 0,4 μ T, og situasjonen mtp. elektromagnetiske felt blir bedre enn i dag, da ledningene vil komme lenger unna bebyggelsen. Vi opplyser om at vi har krav om kjøp av eiendommen til behandling.

Werner Faugstad har kommentarer og spørsmål til anleggstrafikken i Elvevegen. Det gjelder fremkommelighet under anleggsarbeidet, skilting, virkninger av flomforebygging og økt bruk av vei i driftsfasen.

Statnetts kommentar: Det vil bli økt trafikk i anleggsperioden, men det forventes ikke økt trafikk i driftsperioden i forhold til i dag etter at stasjonen har kommet på normal drift. Vaksdal kommune og Statnett har vært i dialog om løsning med fortau/annen sikring for gående. I konsesjonssøknaden er det søkt om permanent omlegging av deler av Elvevegen. På grunnlag av krav fra kommunen og egne vurderinger, ønsker Statnett å etablere fortau i krysset Elvevegen/Sandlivegen (ved Elvahuaset), som del av vår endring av krysset for transformatortransport. Vi etablerer også fortau fra ca. Hestavollen til krysset Dalevegen/Elvevegen. Fortau som Statnett planlegger, vil sannsynligvis komme mot elven. En oversikt over disse planene er lagt ved våre kommentarer, og vil bli videre beskrevet i en MTA-plan, samt omsøkt til kommunen for godkjenning etter vegloven. Statnett planlegger ikke å bygge permanent fortau langs Elvevegen mellom Sandlivegen og Hestavollen, dvs. det planlegges ikke fortau forbi gnr./bnr. 22/609. Flomsikringa vil kun gå omtrentlig som vist på tegning i søknaden; ca. 0,5 m heving over ca. 40 meter på Elveveien ved Hestavollen. Eiendom 22/609 er oppført slik i grunneierliste i tilfelle det blir behov for noe areal ifb. med trafiksikring/uforutsette tiltak ifb. med Elveveien. Det er pr. i dag ikke kjent at det blir behov for dette. Vi kan bekrefte at det vil bli satt opp skilt, der dette er nødvendig for sikker trafikkavvikling.

Ole Gunnar Dyvik og **Anne Irene Norum Dyvik** har kommentarer og forslag til endret plassering av bygg og riggområder. De kommenterer også på krysset Hestavollen/Elvevegen og anleggstrafikk i Elvevegen.

Statnetts kommentar: Vi har jobbet for å etterkomme disse ønskene. Vi ønsker å flytte både kontrollhuset til Eviny (tidligere BKK) og kioskene, for å bevare mer av innsenderens utsikt. Endelig plassering er ikke helt klar, men vil bli ettersendt til NVE før vedtak fattes. Vi ønsker å presentere våre forslag til innsenderne før vi kommer med endelig løsning. Boligrigg vil ikke bli plassert ved ny stasjonstomt. Dersom entreprenøren har behov for boligrigg, ønsker vi å overlate plassering til valgt entreprenør, så lenge de forholder seg til godkjent arealbruk. I anleggsperioden vil Statnett sette inn nødvendige midlertidige tiltak for å sørge for at trafiksikkerhet og trafikkavvikling i krysset er tilfredsstillende. Vi jobber også med å plassere den

midlertidige kontorriggen slik at den påvirker naboene minst mulig. Plasseringen vil vises i en MTA-plan. Endringen kan påvirke grøntarealet i nordøstre hjørne av tomten. Dette vil i så fall restaureres. Statnett ønsker å imøtekomme innsenderne i forhold til ønsket om å justere/fjerne hagegjerdet rundt Statnetts eiendom. Vi ønsker da heller at dette er et åpent grøntareal (eng), noe som også vil kunne benyttes av naboene om de ønsker det. Dette vil også muliggjøre snuing av biler og tilkomst til utrykningskjøretøy, så lenge Statnett ikke har behov for arealet.

Randi Knappskog kommenterer på støy under anleggsarbeidet og etterlyser tiltak for å begrense støy.

Statnetts kommentar: Støy fra anleggsarbeidet vil kunne bli en belastning for nærmeste naboer, og vi ser på hvordan dette kan løses. f.eks. har vi benyttet både hoteller og leiligheter som midlertidig innkvartering. Her vil vi først og fremst ha direkte dialog med berørte basert på oppdatert faktagrunnlag vedr. bl.a. støy, nærhet til anlegget, og anleggsperiode for å finne en løsning. Eventuelle tiltak som ikke er av privatrettslig karakter, vil bli beskrevet i MTA-planen.

Nina Karstensen og **Geir Karstensen** stiller en rekke spørsmål angående blant annet støy og tungtrafikk i anleggsfasen og de stiller spørsmål om eventuell erstatning for skade på blant annet hus og grunnmur.

Statnetts kommentar: Det er ikke planlagt at tomten eller huset til Sandlivegen 4 berøres av fysiske anlegg. Selve Sandlivegen vil imidlertid bli benyttet for massetransport så lenge grunnarbeidene pågår, samt annen anleggstrafikk. Det vil dermed være økt trafikk forbi Sandlivegen 4 i byggeperioden.

Statnett jobber med risikovurderinger for bl.a. myke trafikanter, og tiltak for å sikre disse vil bli beskrevet i en miljø-, transport og anleggsplan. Fotgjengeroverganger og fartsdumper kan være slike tiltak. Biler skal kunne bruke offentlig vegnett i anleggsperioden. Det kan bli aktuelt med korte stans i perioder.

Statnett vil kompensere dokumenterte skader fra vår anleggsvirksomhet. Vi vil sørge for at det gjøres tilstrekkelige undersøkelser av hus både før oppstart av anleggsarbeidet og etter at prosjektet er avsluttet, for å kunne si noe om det er påført skader som følge av Statnetts aktivitet. Det er ikke planlagt å montere måleapparater, da vi mener det vil være tilstrekkelig med en før- og etterundersøkelse.

3 NVEs vurdering av søknaden etter energiloven

I dette kapitlet vil NVE redegjøre for vår vurdering av anleggene som Statnett har søkt om. Konesjonsbehandling etter energiloven innebærer en konkret vurdering av de fordeler og ulemper tiltaket har for samfunnet som helhet. NVE gir konsesjon til anlegg som anses som samfunnsmessig rasjonelle. Det vil si at de positive konsekvensene av tiltaket må være større enn de negative. Vurderingen av om det skal gis konsesjon til et omsøkt tiltak er en faglig skjønnsvurdering.

3.1 Samfunnets behov for sikker strømforsyning

Kraftsystemet er definert som kritisk infrastruktur, og består av kraftproduksjon, overføring, distribusjon og handelssystemer. Sikker strømforsyning er helt avgjørende for samfunnet. Husholdninger, offentlig tjenesteyting, industri og annet næringsliv er avhengig av stabil og sikker leveranse av strøm uten lengre avbrudd.

Det er flere årsaker til at det planlegges forsterkninger av kraftledningsnettene i Norge:

3.1.1 Forsyningssikkerhet

God forsyningssikkerhet i strømforsyningen er avhengig av sikker og stabil kraftoverføring uten lengre avbrudd eller avvik fra forventet kvalitet. Det er avgjørende med tilstrekkelig kraftproduksjon for å dekke forbruket, og et kraftnett som er dimensjonert for å kunne takle de enkelttimene i året med høyest kraftforbruk. Dette betyr at nettet må bygges ut for det maksimale effektforbruket. Norge har også forbindelser til omkringliggende land, noe som kan bidra til å dekke kraftforbruket i perioder med lite kraftproduksjon.

Kortvarige eller lengre avbrudd i kraftforsyningen kan få konsekvenser for en rekke viktige samfunnsfunksjoner som helseinstitusjoner, tele- og radiokommunikasjon, samferdsel, olje- og gassproduksjon, vann og avløp, næringsliv og finansinstitusjoner, med tilknyttede samfunnsfunksjoner. Lengre avbrudd vil få store økonomiske konsekvenser, men vil også føre til fare for liv, helse og miljø.

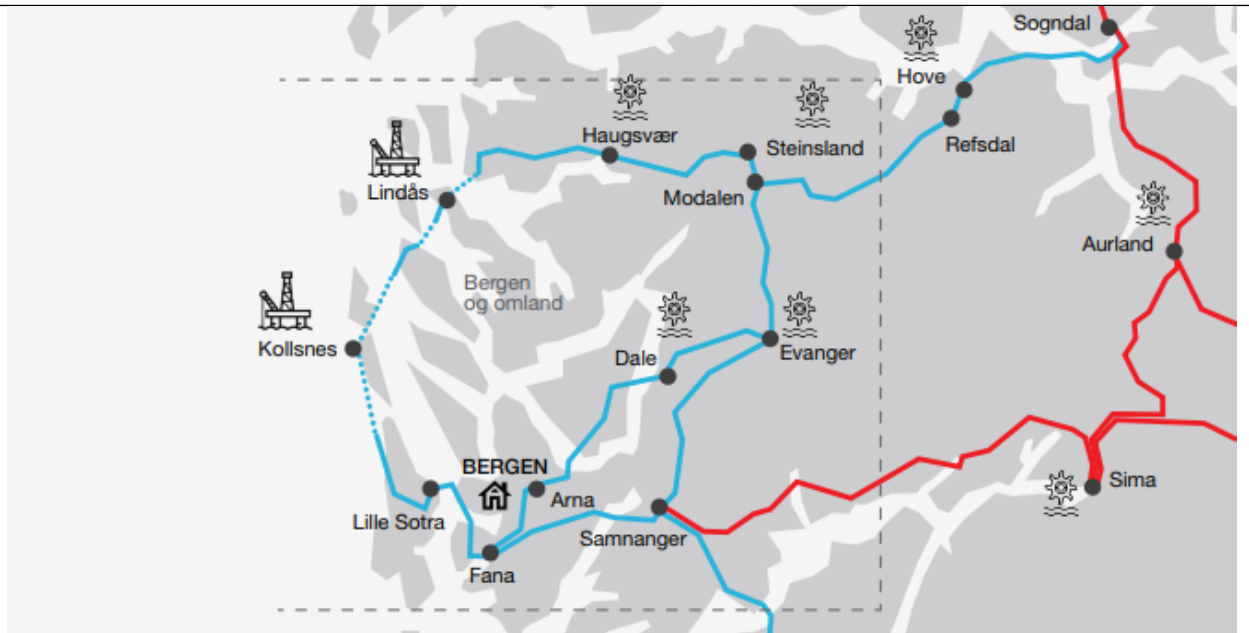
Anlegg og komponenter i kraftnettet har vanligvis en levetid på mer enn 50 år, og mange faktorer som påvirker kraftsystemet er usikre. Det er derfor viktig at kraftnettet er robust og kan håndtere ulike framtidsscenarioer. I Meld. St. nr. 14 2011-2012 (nettmeldingen) står det blant annet:

«Den kritiske betydningen av strøm tilsier, etter regjeringens vurdering, at konsekvensene ved å bygge for lite nett er større enn konsekvensene ved å overinvestere.»

3.2 Behovsvurdering og systemløsning

Behovsvurdering

Dale transformatorstasjon er en del av transmisjonsnettet i Bergen og omland, mellom Arna og Evanger stasjoner. Transformatorstasjonen er viktig som tilknytningspunkt for vannkraftproduksjon i området, og for å forsyne forbruk i tunglast.



Figur 3: Transmisjonsnettet i Bergen og omland. 300 kV vist ved blå linjer. 420 kV vist ved røde linjer. Kilde: Statnetts konseptvalgutredning Bergen og omland.

Statnett overtok transmisjonsnettdelen av Dale transformatorstasjon fra BKK Nett i 2016. 300 kV koblingsanlegget er fra 1967, og flere av anleggsdelene og komponentene er fra samme år. Forventet levealder for en transformatorstasjon i transmisjonsnettet er 40 år. Statnett beskriver anleggets tilstand som gjennomgående dårlig. Kontrollanleggets og transformatorens tilstand beskrives som kritisk. Videre har stasjonen komponenttyper som Statnett ikke ønsker å ha i drift av hensyn til HMS. Konsekvensene av den dårlige tilstanden til transformatorstasjonen er feil som fører til innestengt produksjon og svekket forsyningssikkerhet.

NVEs vurdering av behovet for tiltaket

Kraftsystemet skal driftes på en forsvarlig og samfunnsmessig rasjonell måte. God forsyningssikkerhet i strømforsyningen er avhengig av sikker og stabil kraftoverføring uten lengre avbrudd eller avvik fra forventet kvalitet. Dale transformatorstasjon har et gammelt anlegg, og tilstanden til flere viktige komponenter er kritisk. Dette medfører større sannsynlighet for feil og svekket forsyningssikkerhet. NVE mener derfor det er behov for tiltak som utbedrer tilstanden til Dale transformatorstasjon.

Vurderte alternativer

Statnett har i søknaden beskrevet det omsøkte alternativet og et nullalternativ, samt tiltak i regionalnettet for å opprettholde funksjonen til Dale transformatorstasjon. I nullalternativet beskriver Statnett hva som er minimumstiltak for å være innenfor gjeldene lover og regler. Statnett mener at det ikke er aktuelt å fjerne Dale transformatorstasjon uten å erstatte funksjonen den har i dag.

Nullalternativet

Dale transformatorstasjon krever større utskiftninger av komponenter for å opprettholde forsvarlig drift. Nullalternativet innebærer derfor en omfattende ombygging av dagens stasjon og reinvestering i 300 kV anlegget. Transformatoren (T11) skiftes ut med en ny 300/132 kV transformator med lik ytelse. Stasjonen blir ikke klargjort for 420 kV drift.

Alternativ 1: Ny Dalekvam transformatorstasjon (omsøkt)

Dette alternativet innebærer å rive eksisterende Dale transformatorstasjon, og bygge en helt ny Dalekvam transformatorstasjon på en tomt rett sør for dagens transformatorstasjon. Den nye transformatorstasjonen skal ha 420 kV luftisolert koblingsanlegg og tre 300(420)/132 kV én-fase-transformatorer med kapasitet på 83,3 MVA, til sammen 250 MVA. Transformatorstasjonen tilrettelegges for drift på 420 kV, men vil inntil eventuell spenningsoppgradering driftes på 300 kV.

Tiltak i regionalnettet

Å ha to 132 kV ledninger mellom Dale og Ravneberget stasjon i Bergen kommune (istedenfor kun én) kan dekke funksjonen Dale transformatorstasjon har i dag. Dette alternativet innebærer å reinvestere den eksisterende regionalnettledningen, samt å bygge en ny 132 kV ledning mellom Dale og Ravneberget. Det vil ifølge BKK Nett ta omtrent 10 år før denne løsningen kan være på plass. Statnett skriver at de ikke kan opprettholde drift i Dale transformatorstasjon i 10 år på grunn av tilstanden i stasjonen. I praksis må Statnett da gjennomføre tiltak tilsvarende nullalternativet, og dette alternativet er derfor forkastet.

Teknisk-økonomisk vurdering av alternativene

Statnett har inkludert en beregning av investeringskostnadene for nullalternativet og omsøkte alternativ, som den eneste prissatte virkningen. I nullalternativet er forventet investeringskostnad 260 millioner kroner. Transformatorstasjonen er i nullalternativet ikke klargjort for drift på 420 kV. Statnett skriver i søknaden at de ikke vet nøyaktig når det blir aktuelt å spenningsoppgradere fra 300 kV til 420 kV, men at de ønsker å tilrettelegge for det. I KVVU for Bergen og omland anbefalte Statnett å starte planleggingen av spenningsoppgradering med en gang, for å kunne tilrettelegge for en høy forbruksvekst. Statnett har derfor inkludert investeringskostnader for en ny 420 kV transformatorstasjon i nullalternativet i år 2030, vektet med 50 prosent sannsynlighet. Nåverdien av forventede investeringskostnader i nullalternativet er derfor 350 millioner kroner.

Forventet investeringskostnad for omsøkte alternativ er 410 millioner kroner. Nåverdien av forventede investeringskostnader er 340 millioner kroner. Dalekvam transformatorstasjon er da tilrettelagt for 420 kV drift. Lønnsomheten til omsøkte alternativ sammenlignet med nullalternativet avhenger av hvor stor sannsynligheten er for at Dale transformatorstasjon skal spenningsoppgraderes i løpet av de neste 40 årene. Selv om usikkerheten trekker i begge retninger, mener Statnett at alternativ 1 er den mest samfunnsøkonomiske lønnsomme løsningen.

I nullalternativet beholdes dagens transformatorytelse på 125 MVA. Det gir ifølge Statnett risiko for overlast ved utfall av andre 300/132 kV transformatorer i tunglast, eller utfall i regionalnettet ved høy produksjon og lavt forbruk. Det er også planer om økt forbruk og produksjon, og Statnett mener derfor det er behov for høyere ytelse på transformatoren i Dale transformatorstasjon enn det er i dag. Transformatorytelsen i omsøkte alternativ er 250 MVA.

NVEs vurdering

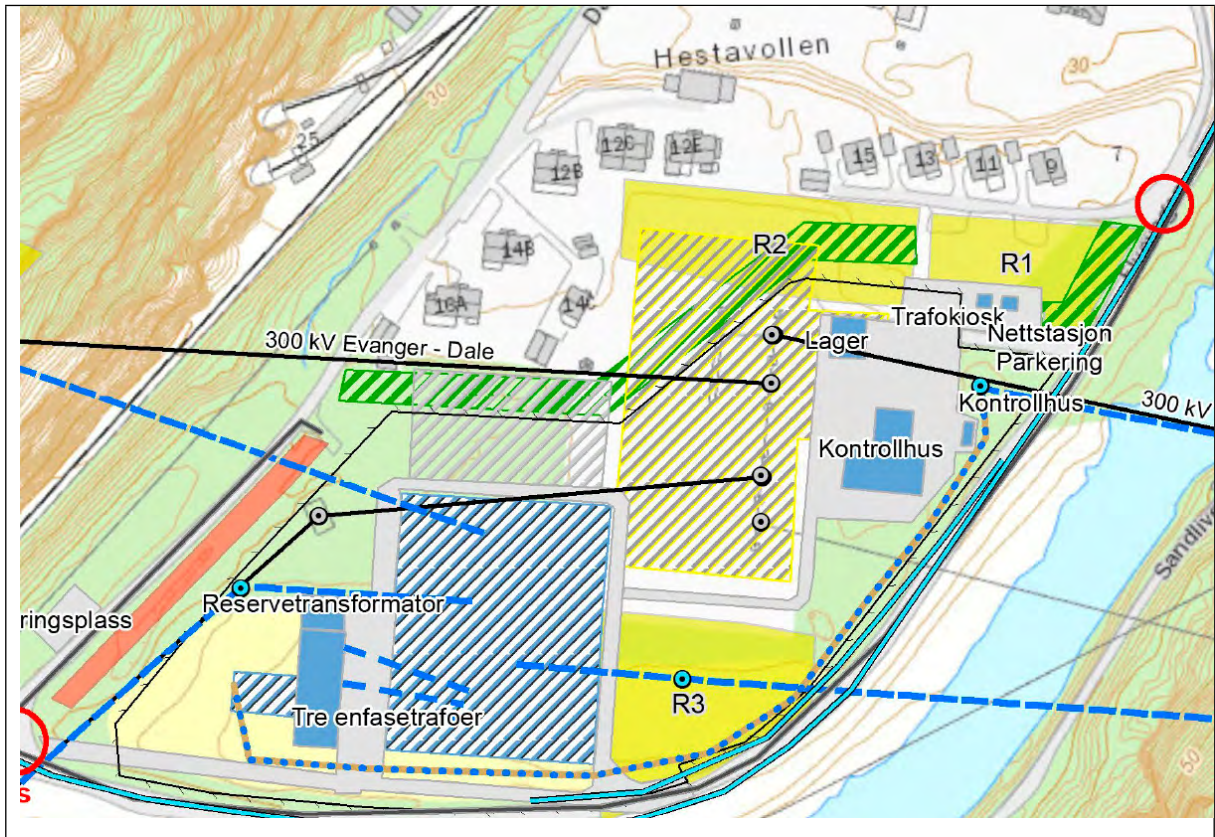
Kraftsystemet skal være robust og kunne håndtere ulike fremtidsscenarioer. NVE er derfor enig med Statnett i at den beste løsningen er å bygge nye Dalekvam transformatorstasjon, med omkoblar transformator og anlegg som er tilrettelagt for 420 kV drift.

Spenningsoppgradering kan bli aktuelt lenge før levetiden til den nye stasjonen utløper dersom forventet forbruksutvikling slår til. I NVE sitt innspill til KVVU Bergen (NVE-ref. 202100777-2) støtter NVE at Statnett planlegger for spenningsoppgradering av 300 kV-nettet i Bergensområdet. NVE vurderer at ny Dalekvam transformatorstasjon er et ledd i dette.

NVE mener videre det er fornuftig å øke transformeringskapasiteten i Dale når dagens transformator uansett må byttes på grunn av tilstand. I tillegg til redusert risiko for overbelastning, vil det gi plass til økt forbruk og produksjon.

3.3 Virkninger for naboer, bebyggelse og infrastruktur

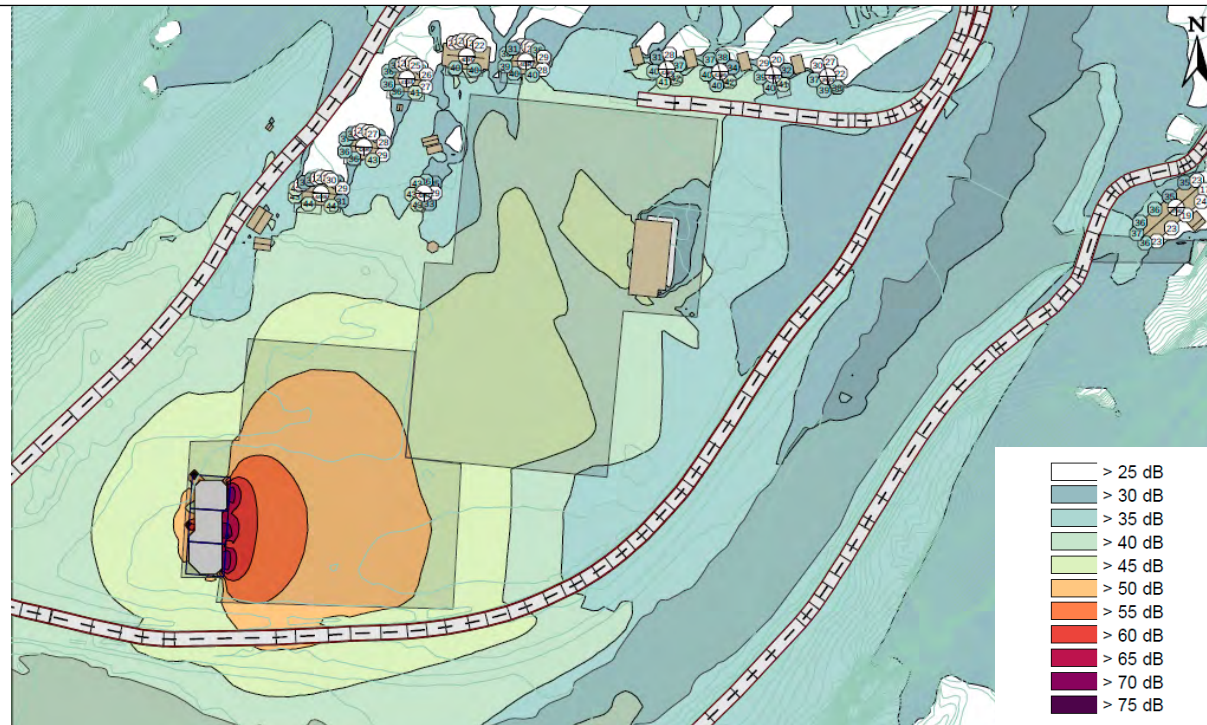
Dale ligger i en trang dal med høy arealutnyttelse. Nye Dalekvam transformatorstasjon vil delvis ligge på et område som i dag allerede er utnyttet til koblingsanlegg og delvis et område som brukes til grasproduksjon. Nord for anlegget ligger et boligområde som kalles Hestavollen. De nærmeste naboene til dagens koblingsanlegg er boligene i Hestavollen 9–14 og Dalevegen 12–16. Disse vil også bli nærmeste naboer til nye Dalekvam transformatorstasjon. De nye koblingsanleggene etableres litt lengre vekk fra boligene enn dagens anlegg. Ledningene som kommer inn fra Arna og fra Dale vil også flyttes litt lengre sør og vekk fra boligene. Det vil imidlertid etableres en transformatorsjakt på området. Denne vil være 11 meter høy, 35 meter bred og ha en dybde på 14 meter. Det vil komme støy fra transformatorene.



Figur 4 Plan for stasjonsområdet. Kilde: Statnetts søknad

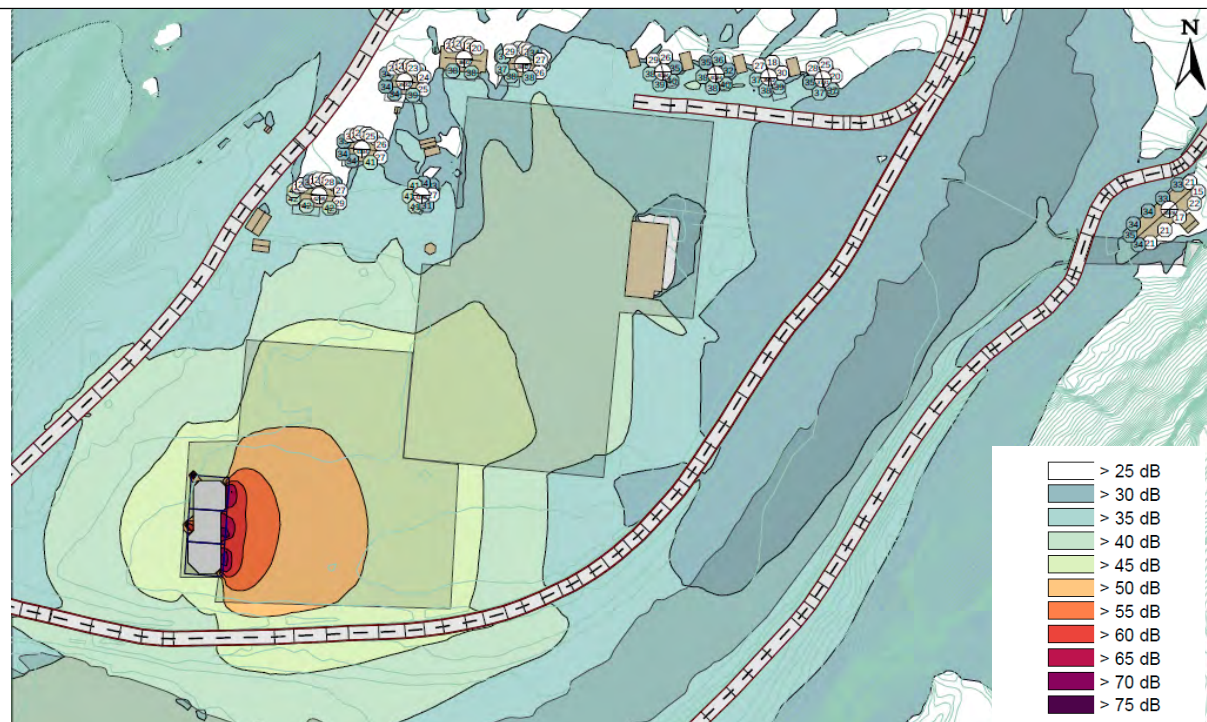
3.3.1 Støy

Multiconsult har gjort støyberegninger som følger kravene i Miljødirektoratets retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442). I opprinnelig søknad viste beregningene at de nærmeste boligene vil få verdier som ligger på grenseverdien, $L_{den} = 50$ dB (se figur 3). Etter tiltakene som ligger inne i endringssøknaden, så ble det gjort nye beregninger som viser at verdiene er nede i 44 dB for de nærmeste naboene.



Figur 5 Støyberegninger for ny stasjon. Støykoter for lyd 1,5 meter over terrenget. Kilde: Rapporten til Multiconsult som følger endringsøknaden.

Beregningene viser videre at på nattetid vil støyen være 42 dB (se figur 4).



Figur 6 Støyberegninger for ny stasjon natt. Støykoter for lyd 1,5 meter over terrenget. Kilde: Rapporten til Multiconsult som følger endringsøknaden.

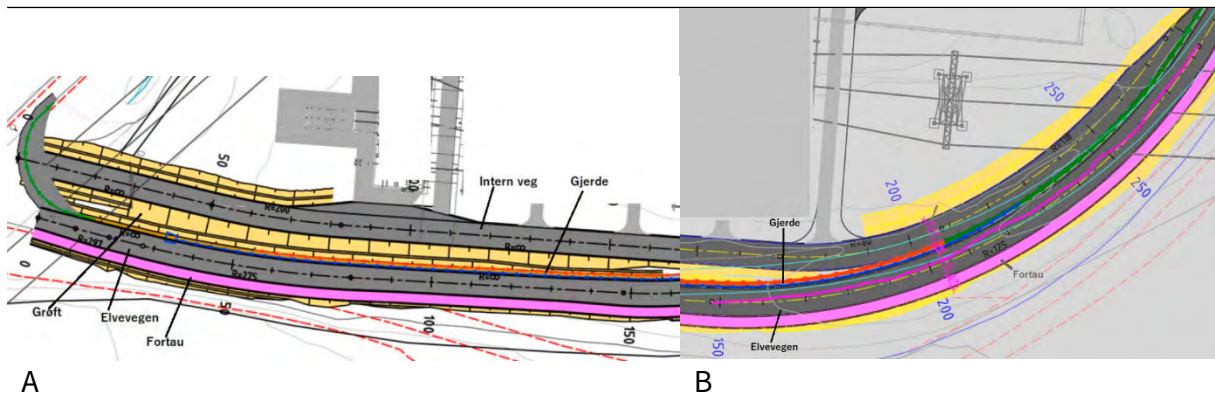
Vaksdal kommune mener det må utarbeides grundigere støymålinger som tar hensyn til topografi og andre stedlige forhold. Kommunen stiller også en rekke krav til at det utføres støymålinger underveis i anleggsarbeidet og ved oppgradering til 420 kV. De krever også at det skal legges frem planer om støyreduserende tiltak og at Dalevegen 16 må innløses. Erdal bor i en av boligene som ligger nærmest anlegget. De kommenterer at blant annet støy vil påvirke verdien av huset deres og på deres livskvalitet.

NVE legger til grunn at Statnett vil gjennomføre støyreduserende tiltak slik de har beskrevet i endringssøknaden og som svar på høringsuttalelser. NVE registrerer at ingen hus vil komme innenfor soner med støynivå som overskrider grenseverdier i Miljødirektoratets retningslinje dersom anlegget bygges etter de justerte planene (se figur 5 og 6). En eventuell innløsning av Dalevegen 16 vil være et privatrettslig anliggende mellom Statnett og beboerne i huset. NVE vil ikke sette slike vilkår i et vedtak om konsesjon.

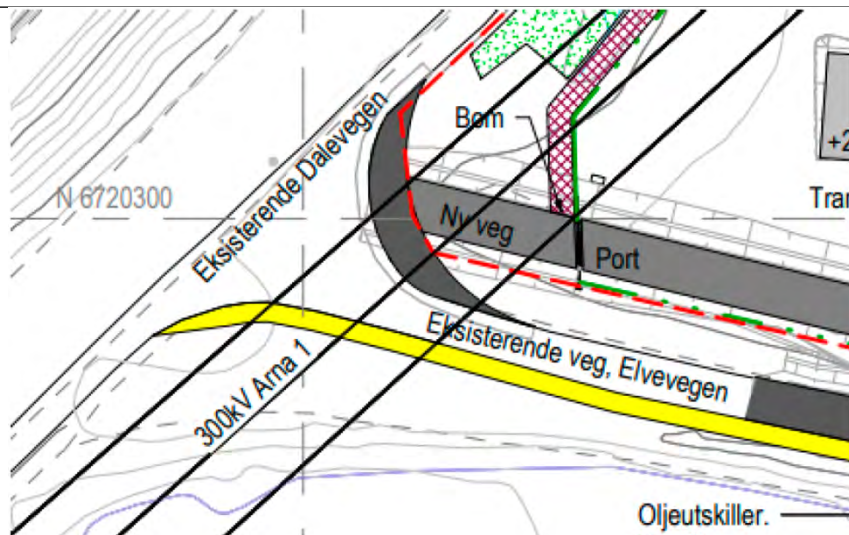
Når det gjelder støy under anleggsarbeidet, så er Statnett nødt til å forholde seg til gjeldende regelverk. Eventuelle overskridelser av støyforskriften krever tillatelse fra Statsforvalteren som er forurensningsmyndighet for slike saker. NVE vil sette vilkår om at det utarbeides en miljø-, transport- og arealplan (MTA-plan) som skal godkjennes av NVE før anleggsarbeidet for Dalekvam transformatorstasjon kan starte. MTA-planen skal beskrive hvilke støyreduserende tiltak som vil gjennomføres i anleggsfasen, når på døgnet det skal være støyende arbeid og hvilke tillatelser som eventuelt er innhentet fra Statsforvalteren og Vaksdal kommune.

3.3.2 Veier

Statnett skal legge om Elvevegen permanent mellom kryssene Elvevegen/Dalevegen og Elvevegen/Hestavollen slik at den vil bli liggende nærmere Daleelva (Se figur 7). Elvevegen må flyttes for å få plass til de nye anleggene med tilhørende sikring og gjerde. Den nye veien oppgraderes til å få fortau i forbindelse med flyttingen. Statnett skal også lage en avkjørsel fra Elvevegen og gjøre endringer på kryssene Elvevegen/Dalevegen og Elvevegen/Sandlivegen. Det skal etableres en ny avkjøring fra stasjonen til krysset Elvevegen/Dalevegen (se figur 8) og etableres parkeringsplasser langs Dalevegen (se figur 1). Krysset Elvevegen/Sandlivegen må endres slik at det blir mulig å frakte transformatoren gjennom krysset (se figur 1). Disse permanente endringene er begrunnet med behov i forbindelse med bygging av anlegget.



Figur 7 **A** Elvevegen mot krysset med Dalevegen. **B** Elvevegen ved endemast for kraftledningen Dalekvam–Dale 2. Kilde: Statnett sin søknad



Figur 8 Krysset Elvevegen /Dalevegen med ny avkjørsel. Kilde: Statnett sin søknad

Vaksdal kommune krever at Statnett må bygge fortau langs Elvevegen fra Hestavollen til Sandlivegen, ikke kun på strekningen Dalevegen til Hestavollen. Kommunen viser også til at de er veieier og må ha en detaljert søknad for å kunne fatte vedtak etter veiloven. Statnett har svart at de ikke har behov for å gjøre noen tiltak på Elvevegen fra Hestavollen til Sandlivegen og at kravet fra kommunen dermed ikke kan relateres til behov i forbindelse med etablering av Dalekvam transformatorstasjon. De sier videre at de vil søke kommunen om tillatelse etter veiloven.

NVE mener de omsøkte tiltakene er nødvendige for å realisere Dalekvam transformatorstasjon og vil gi tillatelser til disse etter energiloven i konsesjonen. NVE minner om at Statnett også må søke Vaksdal kommune om tillatelse etter veiloven. NVE mener det ikke er riktig å pålegge Statnett å bygge fortau langs Elvevegen fra Hestavollen til Sandlivegen siden Statnett ikke har behov for å gjøre endringer på denne veien for å gjennomføre sitt tiltak. Kostnadene ved å bygge fortau langs denne strekningen ville blitt dekket inn over nettleien og dermed belastet forbrukere over hele landet. NVE mener det

er riktig å holde utgifter så lave som mulig og at alle utgifter som vil medføre økt nettleie skal være relatert til helt konkrete behov. NVE registrerer at Vaksdal kommune har en innsigelse knyttet til dette vilkåret, men NVE mener det ikke er riktig å sette et slikt vilkår. NVE vil dermed sende denne saken videre til Olje- og energidepartementet for endelig avgjørelse dersom ikke Vaksdal kommune trekker sin innsigelse innen fristen på tre uker fra vedtaksdato.

3.3.3 Anleggstrafikk

Statnett søkte opprinnelig om en løsning hvor mye anleggstrafikk skulle gå opp Elvevegen til Sandlivegen og videre til et deponi på Geitabotnen. Mange høringsparter har kommentert på konsekvensene av anleggstrafikk for beboere og annen trafikk langs veien. Det har særlig vært en bekymring rundt sikkerheten til skoleveien. I endringssøknaden har Statnett planer om at den tyngste trafikken skal gå sørover og ut på større veier mer egnet for større kjøretøy. NVE vil ikke drøfte i detalj alle høringsinnspillene som er kommet inn angående anleggstrafikk siden forutsetningene for uttalelsene nå er endret. NVE registrerer at deler av anleggstrafikken vil gå langs små og trange veier i Dalekvam. Det vil være viktig med god dialog og varsling av beboere i området i anleggsperioden, samt tiltak for trafikksikkerhet. NVE vil sette krav om at Statnett har dialog med veieier om løsninger som ivaretar trafikksikkerhet og fremkommelighet under anleggsarbeidene og at disse løsningene presenteres i MTA-planen.

3.3.4 Anleggsområder

Statnett har søkt om en midlertidig riggplass, R11, som skal benyttes til mastemontering og landing med helikopter. Området ligger på Dalegården og er vist på figur 9. Det vil også være behov for midlertidige riggplasser i forbindelse med mastemonteringer (se R5, R6, R7 og R8 i figur 1). Vaksdal kommune er negativ til R11 og viser til at de ønsker å legge ut tomtene til salg for et fremtidig næringsbygg. Vaksdal kommune har også stilt krav om at detaljerte planer for alle riggplasser, lagringsplasser og installasjoner må legges frem for kommunen før konsesjonsbehandling.

3.4 Naturfare

Dalekvam transformatorstasjon ligger under marin grense og deler av tiltaksområdet ligger innenfor aktsomhetszone for flom. Statnett har utført grunnundersøkelser ned til 25 meters dybde for å kartlegge om det er kvikkleire i grunnen. Statnett har også fått Multiconsult til å utføre en flomfarevurdering med beregning av en 1000 års flom. Tidlige vurderinger antydte at området kunne være utsatt for flom og at skader kunne unngås dersom krysset Hestavollen/Elvevegen ble hevet. Statnett har dermed søkt om tillatelse til å bygge opp og heve veikrysset. I rapporten fra Multiconsult er det gjort nye beregninger som viser at stasjonstomten ikke er utsatt ved en 1000 års flom og at flomtiltak dermed ikke er nødvendig.



Figur 10 Krysset Elvevegen/Hestavollen. Kilde: Statnett sin søknad.

NVE forutsetter at Statnett har gjort tilstrekkelige vurderinger av naturfare og gjennomfører de tiltak som er nødvendige for å sikre anlegget, slik som å eventuelt heve krysset Elvevegen/Hestavollen. NVE vil be om at Statnett beskriver hvordan de skal gjennomføre tiltakene som en del av MTA-planen for anlegget.

3.5 Virkninger for jordbruk

Omtrent 10 dekar jordbruksareal som i dag brukes til grasproduksjon vil bli påvirket av tiltaket. Vaksdal kommune har satt som krav at matjord vil bli ivaretatt i samsvar med lovmessige krav.

Statnett har kommentert at arealet er svært grunnlendt og består av omtrent 20 cm jord som ligger oppå sprengstein. De sier det vil være mulig å flytte matjord til arealer som i dag ikke har tilstrekkelig kvalitet. Eventuelt kan jorda flyttes til den nordlige delen av stasjonsområdet og ivaretas som dyrkbar jord selv om det ikke vil være jordbruksareal i aktiv bruk.

NVE behandler tiltaket etter energiloven og vil gi konsesjon etter energiloven § 3-1. Basert på jordlova § 2 tredje ledd skal det ikke gjennomføres en ytterligere behandling av tiltaket

etter jordlova, med forutsetningene i jordlova skal ligge til grunn i NVEs vurdering av tiltaket. NVE mener at dyrkbar jord skal behandles på samme måte som jordbruksareal og at arealet kan omdisponeres dersom det er den mest samfunnsmessige rasjonelle løsningen. NVE vil sette vilkår om at det utarbeides en MTA-plan som skal godkjennes av NVE før anleggsarbeidet for Dalekvam transformatorstasjon kan starte. Planen skal beskrive hvilke tiltak Statnett skal gjennomføre for å ivareta matjord og erstatte arealer med dyrkbar jord. Omdisponering av dyrkbar jord skal rapporteres til NVE. Det skal opplyses om hvorvidt omdisponeringen gjelder frigjorte eller nye beslaglagte arealer. Kart og hjelpemiddel for beregning av areal av dyrka og dyrkbar jord finnes i Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIOs) kartportal Kilden. Rapporteringen skal inkluderes i MTA-planen.

3.6 Virkninger for fiske og friluftsliv

Daleelva har bestander av både sjørret og laks. Det foregår fiske i området hvor Elvevegen skal endres og hvor det vil være økt trafikk under anleggsarbeidet. Fiskere parkerer i dag langs Elvevegen. Det vil ikke være mulig å parkere her etter at Elvevegen flyttes, utvides og får fortau.

Dale Jakt og Fiskarlag og Fagrådet for Daleelva har uttalt at man må ta hensyn til gyteområder slik som Andedamsbekken. De ber Statnett om å ta hensyn til gapahukene som står langs veien og at det må være mulig å parkere ved elva. De ber også om at Statnett må ta hensyn til kantvegetasjon og at det må være mulig for fiskere å ferdes langs elva. Fagrådet ber også om at det lages infiltrasjonsbasseng slik at ikke det kommer avrenning av partikler til elva. Statsforvaltaren i Vestland ber også om at det må komme tiltak for å begrense forurensning og avrenning og at kantvegetasjon blir bevart. Statsforvalteren ber om at tiltak for fiske og friluftsliv blir et eget tema i MTA-planen. Vaksdal kommune stiller krav om at Daleelva ikke blir forringet av utbyggingen og at det må lages en konsekvensutredning som dokumenterer at dette ikke vil skje. Kommunen stiller også vilkår om at området fortsatt skal kunne brukes som friluft- og turområde.

Statnett har arrangert møte med Dale Jakt og Fiskarlag og Fagrådet for Daleelva i etterkant av høringen. Løsningene som kom frem på møtet vil bli innarbeidet i MTA-planen. Statnett uttaler at det vil bli etablert nye parkeringsplasser og at gapahuker vil bli flyttet til nye steder. Statnett sier videre at de ikke vil røre kantvegetasjonen og at det ikke vil bli avrenning av forurenset vann til Daleelva. Når det gjelder kommunens krav til konsekvensutredning, så ber Statnett om en presisering fra NVE på hva som kreves.

Statnett har levert en søknad med konsekvensutredning av virkninger for allmenne interesser. Den omfatter også fiske og friluftsliv. NVE mener at søknaden med konsekvensutredning danner tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å vurdere virkninger og til å fatte vedtak i denne saken. NVE forutsetter at Statnett gjennomfører tiltaket slik de har planlagt, slik at Daleelva og Andedamsbekken ikke påvirkes av avrenning eller at kantvegetasjon langs vassdraget fjernes. NVE registrerer at det er dialog mellom Statnett og Dale Jakt og Fiskarlag og Fagrådet for Daleelva og at det er mulig å finne gode løsninger som ivaretar fiske- og friluftslivinteresser. I endringsøknaden har Statnett inkludert

etablering av parkeringsplasser som vil være tilgjengelige for fiskere. Statnett har også beskrevet at de er positive til flytting av gapahuk. NVE mener at de konkrete tiltakene for å bevare fiske- og friluftsjakter kan beskrives som del av en MTA-plan. NVE forutsetter at MTA-planen drøftes med Dale Jakt og Fiskarlag og Fagrådet for Daleelva før den sendes til NVE for endelig godkjenning.

3.7 Virkninger for kulturminner

Ingen kjente kulturminner vil bli berørt av tiltaket. Statnett har hatt dialog med Vestland fylkeskommune angående tomten for transformatorstasjonen før de sendte inn konsesjonssøknaden. Ingen høringsparter har hatt ytterligere informasjon eller kommentarer til søknaden.

Før anleggsstart mener NVE det vil være viktig med en god detaljplanlegging og dialog med kommunen og fylkeskommunen for å redusere tiltakets påvirkning på kulturminner og kulturmiljøer. Dersom det avdekkes hittil ukjente automatisk fredete kulturminner i tiltaksområdet, skal alt arbeid øyeblikkelig stanses, jf. kulturminneloven § 8, annet ledd og kulturminnemyndigheter varsles. NVE forutsetter at Statnett oppfylder kravene i kulturminneloven, og gjør oppmerksom på at de er ansvarlig for at fredete kulturminner ikke skades. Vi viser også til kulturminneloven § 9, som krever avklaring av om undersøkelsesplikten er oppfylt. Dette skal gjennomføres i forbindelse med behandlingen av miljø-, transport- og anleggsplanen.

3.8 Virkninger for naturmangfold

I henhold til naturmangfoldloven § 7 plikter NVE å legge til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 når det skal vurderes om det skal gis konsesjon til et tiltak eller ikke.

Statnett har gjort søk i databaser for eksisterende miljøinformasjon og har fått en kompetent økolog til å befare området for å finne verdifulle naturtyper eller relevante arter som kan bli påvirket av tiltaket. Statnett har også kontaktet Statsforvalteren for å høre om det finnes sensitive arter hvor informasjon er skjermet. Det ble ikke funnet verdifulle naturtyper eller relevante arter som vil bli påvirket av tiltaket i området. Det ble gjort funn av fremmedarter i de to høyeste risikokategoriene i området.

NVE har gjort egne søk i relevante databaser og registrerer også at det ikke er kommet inn vesentlig ny informasjon fra høringsparter. NVE legger til grunn at kantvegetasjon langs Daleelva og bekken vest for tiltaksområdet ikke skal berøres slik det også er beskrevet i søknaden og i Statnetts svar på høringsuttalelsene. NVE forutsetter også at Statnett gjennomfører arbeidet slik de har beskrevet i søknaden slik at det ikke vil bli forurenset avrenning til bekker og vassdrag. NVE mener at tiltaket ikke får nevneverdige negative konsekvenser for naturmangfold så lenge tiltaket gjennomføres som planlagt. NVE vil kreve at Statnett beskriver hvordan de skal unngå avrenning og påvirkning på kantvegetasjon i en MTA-plan. NVE vil også be om at Statnett beskriver hvordan de skal gjennomføre tiltaket uten å spre fremmedarter.

4 NVEs oppsummering og tillatelser etter energiloven

4.1 NVEs avveining av fordeler og ulemper

NVE mener at bygging av Dalekvam transformatorstasjon er et viktig og nødvendig tiltak for transmisjonsnettet (se vurderinger i avsnitt 3.2). Tiltaket vil ha negative virkninger for naboer. Virkningene er primært knyttet til støy (se vurderinger i kapittel 3.3.1) og virkninger av anleggstrafikk (se vurderinger i kapittel 3.3.3). NVE mener at det er mulig å redusere noen av de negative virkningene gjennom god detaljplanlegging og gjennomføring av avbøtende tiltak. NVE mener videre at tiltaket vil ha begrensede virkninger for kulturminner (kapittel 3.7) og naturmangfold (se kapittel 3.8). NVE mener også at med god detaljplanlegging av tiltaket og gjennomføring av avbøtende tiltak, så vil det være begrensede virkninger for naturfare (se kapittel 3.4), jordbruk (se kapittel 3.5) og fiske og friluftsliv (se kapittel 3.6). Etter en helhetsvurdering av fordeler og ulemper, så mener NVE at fordelene for samfunnet klart oppveier ulempene for allmenne interesser. NVE vil gi dermed tillatelse til bygging av Dalekvam transformatorstasjon med tilhørende tiltak på ledninger, veier, kai og så videre. Anleggskonsesjoner gis til Statnett SF i NVE 202102468-41, BKK Nett AS i NVE 202102468-42, Eviny Fornysbar AS NVE 202102468-43. Øvrige tillatelser gis i NVE 202102468-45.

4.2 Anleggets utforming og avbøtende tiltak

For å redusere virkningene av prosjektet har NVE pekt på en rekke avbøtende tiltak i våre vurderinger i kapittel 3. Nedenfor følger en oppsummering av de avbøtende tiltakene NVE mener bør gjennomføres.

4.2.1 Miljø- transport- og anleggsplan

Etter NVEs erfaring kan en miljø-, transport- og anleggsplan bidra til å redusere eller unngå negative miljøvirkninger ved bygging, drift og vedlikehold av nettanlegg. Denne er forpliktende for entreprenør og byggherre. NVE vil sette vilkår om at Statnett utarbeider en slik plan, som det forutsettes at Statnett drøfter med Vaksdal og Bergen kommuner, grunneiere, Dale Jakt og Fiskarlag og Fagrådet for Daleelva og eventuelle andre rettighetshavere. En slik plan skal godkjennes av NVE før anleggsstart. NVE har utarbeidet en veileder for utforming og innhold av en slik miljø-, transport- og anleggsplan. Det forutsettes at denne følges.

Planen skal legge vekt på:

- Hvilke støyreducerende tiltak som vil gjennomføres i anleggsfasen, når på døgnet det skal gjennomføres støyende arbeid og hvilke tillatelser som eventuelt er innhentet fra Statsforvalteren og Vaksdal kommune.
- Hvilke tiltak som vil gjennomføres for å ivareta trafiksikkerhet og fremkommelighet under anleggsarbeidet og hvilke tillatelser som eventuelt er innhentet fra veimyndighet.
- Plassering og utforming av midlertidige riggplasser.
- Hvordan tiltak for å sikre anlegget mot naturfare skal gjennomføres.

- Hvilke tiltak som vil gjennomføres for å hindre avrenning til vassdrag.
- Hvordan kantvegetasjon langs vassdrag skal ivaretas.
- Hvordan man skal unngå spredning av fremmede arter.

4.2.2 Dyrkbar jord

Dersom konsesjonsgitt tiltak medfører at dyrka eller dyrkbar jord blir omdisponert, skal konsesjonær rapportere dette til NVE. Det skal opplyses om hvorvidt omdisponeringen gjelder frigjorte eller nye beslaglagte arealer. Kart og hjelpemiddel for beregning av areal av dyrka og dyrkbar jord finnes i Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) sin kartportal Kilden (<https://kilden.nibio.no>) under Verktøy/Arealberegning i KOSTRA. Rapportering skal fremgå av Miljø-, transport og anleggsplan (MTA), som skal godkjennes av NVE før anleggsstart. Arealene skal rapporteres i antall dekar, og det skal skilles mellom dyrka og dyrkbar jord. Kommune- og fylkesnummer skal oppgis. Vilkåret gjelder for all dyrka og dyrkbar jord som omdisponeres, med unntak av arealer beslaglagt til mastepunkt eller arealer som midlertidig beslaglegges i anleggsperioden.

5 NVEs vurdering av søknader om ekspropriasjon og forhåndstiltredelse

Ekspropriasjon innebærer at en grunneier/rettighetshaver må gi fra seg eiendomsrettigheter eller andre rettigheter uten å godta dette frivillig, mot at det i en etterfølgende skjønns sak fastsettes erstatning. Dette vil kunne skje dersom grunneier/rettighetshaver og søker ikke lykkes i å forhandle seg fram til minnelige avtaler. NVE forutsetter at tiltakshaver forsøker å komme frem til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere jf. ekspropriasjonsloven § 12.

5.1 Hjemmel

Statnett har i medhold av lov om oreigning av fast eige dom av 23. oktober 1959 (ekspropriasjonsloven) § 2 nr. 19 søkt om tillatelse til å foreta ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for å bygge og drive de omsøkte elektriske anleggene, herunder rettigheter for lagring, atkomst og transport. Ekspropriasjonsloven § 2 nr. 19 gir hjemmel til å ekspropriere «*så langt det trengst til eller for (...) varmekraftverk, vindkraftverk, kraftlinjer, transformatorstasjonar og andre elektriske anlegg.*»

Bestemmelsen gir NVE hjemmel til å samtykke til ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrettigheter for å bygge og drive de omsøkte anleggene.

5.2 Omfang av ekspropriasjon

Søknaden gjelder ekspropriasjon til nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift/vedlikehold, herunder rettigheter for lagring, atkomst, ferdsel og transport i forbindelse med bygging og drift/vedlikehold av de omsøkte anleggene.

Statnett søker om ekspropriasjon til eiendomsrett for omtrent 2900 kvadratmeter i sørenden av tomten til Dalekvam transformatorstasjon. Det omfatter tre eiendommer med matrikelnummer 152874667 (gnr. 22, bnr. 14), 460118945 (gnr. 22, bnr. 714) og 6326280346 (gnr. 0, bnr. 0).

I tillegg har Statnett søkt om permanente endringer på annen grunn. Statnett skal legge om deler av Elvevegen og gjøre endringer på kryssene mellom Elvevegen og henholdsvis Dalevegen, Hestavollen og Sandlivegen. Statnett skal også endre en kai på Garnes i Bergen kommune slik at den kan benyttes til transformatortransport.

Statnett har søkt om tilgang til en riggplass på Dalegården (se R11 i figur 9). Det vil også være behov for tilgang til midlertidige riggplasser i forbindelse med mastemonteringer (se R5, R6, R7 og R8 i figur 1).

5.3 Interesseavveining

Samtykke til ekspropriasjon kan bare gis etter at det er foretatt en interesseavveining etter ekspropriasjonsloven § 2 annet ledd: «Vedtak eller samtykke kan ikkje gjerast eller gjevast uten at det må reknast med at inngrepet tvillaust er meir til gagn enn skade.» Dette innebærer at samtlige skader og ulemper de omsøkte anlegg medfører, skal avveies mot den nytten som oppnås med ekspropriasjonen.

Interesseavveiningen i denne saken innebærer at hensynet til samfunnets interesse i forsyningssikkerhet avveies mot hensynet til de grunneiere eller rettighetshavere som blir berørt og til andre allmenne interesser knyttet til miljø i vid forstand, se kapittel 3 og avveining i avsnitt 4.1.

Enkeltpersoner blir i varierende grad direkte berørt av bygging og drift av de anleggene det er gitt konsesjon til. NVE mener allikevel at de samfunnsmessige fordelene ved dette tiltaket veier tyngre enn hensynet til den enkelte grunneier eller rettighetshaver. NVE har etter en samlet vurdering funnet at de samfunnsmessige fordeler ved de anlegg det er gitt konsesjon til utvilsomt er større enn skader og ulemper som påføres andre.

5.4 NVEs samtykke til ekspropriasjon

Det foreligger grunnlag etter ekspropriasjonsloven § 2 annet ledd, jf. § 2 nr. 19 til å gi samtykke til ekspropriasjon for de anleggene Statnett har søkt om. NVE viser til vedtak om samtykke til ekspropriasjon, ref. NVE 202102468-45.

NVE gjør samtidig oppmerksom på at ekspropriasjonstillatelsen faller bort dersom begjæring av skjønn ikke er framsatt innen ett år etter endelig vedtak er fattet, jf. ekspropriasjonsloven § 16.

NVE forutsetter at Statnett forsøker å komme fram til minnelige ordninger med berørte grunneiere og rettighetshavere. Dersom dette ikke er mulig, skal den enkelte grunneier kompenseres gjennom skjønn.

5.5 Forhåndstiltredelse

Statnett søker også om forhåndstiltredelse etter ekspropriasjonsloven § 25. Forhåndstiltredelse innebærer at tiltakshaver kan sette i gang anleggsarbeidet før skjønn er avholdt/erstatning er fastsatt.

Normalt forutsetter samtykke til forhåndstiltredelse at skjønn er begjært. NVE har foreløpig ikke realitetsbehandlet denne delen av søknaden, og vil avgjøre søknaden om forhåndstiltredelse når skjønn eventuelt er begjært.